

vilde have kæmpet som en løve for at få det færdige manuskript udgivet i sammenhæng. Derved undgaas for alle interesserede det ubehag og det tidstab, som må og skal fremkaldes, når man skal opsoøge stoffet, der er fordelt over flere bind, og hvor man endda ikke kan vente at finde de oplysninger samlet på eet sted, som virkelig hører sammen. Dette set fra det redaktionelle standpunkt. Hvad materialet angår kun dette: Jeg har selv i over ti år arbejdet med et tilsvarende stof fra en købstad, der langtfra har den almene interesse og den topografiske kapacitet som Aarhus har. Med min gode vilje kommer dette arbejde ikke i trykken, så længe jeg kan øjne arkivalier, som bør gennemgås.

Otto Smith.

Litteratur om Almuekultur og Folkeminder 1935.

I Bind XIX af Samlingsværket »Nordisk Kultur« (J. H. Schultz' Forlag 1935) behandles de nordiske Folks ikke-kirkelige Tro. Den ansete norske Forsker, Dr. *Nils Lid*, er Bindets Redaktør. Han har selv skrevet et stort Afsnit om magiske Forestillinger og Brug. I et følgende Afsnit skriver den danske Medarbejder, Dr. *F. Ohrt*, om Trylleformler, deres Anvendelse, Alder, Udbredelse og Overlevering. Og endelig i Slutningsafsnittet fremstiller Docent *C. W. von Sydow* i Lund i kort Oversigt, hvilke Slutninger, der kan drages af den vældige nordiske Folkeoverlevering — hvor Jylland er bedst repræsenteret — om overnaturlige Væsener, Dødetro m. m. Det er meget fængslende Læsning. Ganske vist er der ikke i Danmark mange Rester tilbage af den gamle Folketro, men det er alligevel af Betydning at vide Besked om, hvad det var, der optog Sindene ved Siden af Kirkens Forkyndelse. Værdifuldt er det at få en rationel Forklaring på mange af Folketroens Fænomener. Ikke mindst v. Sydow har talrige Oplysninger om Grundlaget for de forskellige Troforestillinger.

Et Oversigtsværk af en anden Art end Bindet »Folketro« i »Nordisk Kultur« er *Jan de Vries' Håndbog: »Altgermanische Religionsgeschichte«* Bd. I (Berlin und Leipzig 1935, 335 S., ill.), hvori man straks møder en Oversigt over Forskningens Historie vedrørende de gamle Germaners Religion. I en Række korte Kapitel meddeles så, hvad der vides om Germanernes Religion. Man hører om Religionen fra de ældste Tider til ind i Vikingetiden, om Kulturpåvirkning sydfra, om Kult, Ofringer, Præster, Gravriter o. m. m. Også religiøse Elementer i Agerbrugernes Tilværelse og i Familielivet, Magi, Naturdæmoner og adskilligt an-

det inddrages i Fremstillingen, hvor også folkloristisk Materiale tilvejebragt i Nutiden er udnyttet. Jan de Vries' Religionshistorie kan betragtes som et Parallelværk til Olrik-Ellekildes »Nordens Gudeverden«.

Af Specialundersøgelser over folkloristiske-religionshistoriske Emner bør først nævnes *Gunnar Granbergs* Disputats: »Skogs-rået i yngre nordisk Folktradition« (Uppsala 1935, 300 S.), et Værk, der på Grundlag af en uhyre Overlevering bringer Orden i de tusindtallige Optegnelser om de Væsner, man i Danmark almindeligvis kalder *Ellefolk*. Dr. Granberg anvender en sikker typologisk og geografisk Metode. Det lykkes ham herved at inddele Sagnene og Trosforestillingerne om Ellefolket i en Række Kapitler, hvori de forskellige Særtræk underkastes et indgående Studium. På 35 Kort har Forfatteren anskueliggjort de enkelte Motivets Udbredelse i de nordiske Lande. Traditionen om Skogs-rået, Ellefolkene, er fortrinsvis knyttet til de sydsandinaviske Skovegne. I Jylland er Sagn om Ellekvinder, der forstyrrer Kul-milepasserne ganske naturligt fortrinsvis knyttet til Roldskov og Silkeborgskovene. Gunnar Granberg gør også Rede for det psykologiske Grundlag for Ellekvindernes Optræden i Skovene. Det er i Jægeres, Skovhuggeres og Kulmilepassernes Fantasi, der i Skovensomhedens Isolation let bliver udtalt erotisk præget, at de fleste Sagn og Forestillinger om Ellefolk er opstået¹⁾. — Også for danske Forskere har Granbergs dygtige Værk sin store Interesse, både ved sin Metode, og fordi man deri også får en Part af den danske Folkeoverlevering analyseret.

Her må ikke lades unævnt, at *Lis Jacobsen* i sin Bog: »Forbandedesformularer i nordiske Runeindskrifter« (udg. af Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademiens Handlingar, Del 39: 4, Stockholm 1935, 81 S. + XXVII Sider Plancher) ledsager sine skarpsindige Runetolkninger med religionshistoriske Oplysninger, idet der fremføres nyttige og interessante Bemærkninger om de gamle Nordboers Forestillinger om Tilværelsen i Graven og om den Straf, der ramte Nidingsmænd og Gravskændere. De nordiske Besværgelsesformularer sammenstilles virkningsfuldt med Oplysninger om antik Dødekultus, hentede fra *J. P. Jacobsens* uforglemmelige Værk: »Manes«, som enhver nordisk Folklorist ikke bør undlade at drage Nytte af²⁾.

¹⁾ Emnet er også behandlet af *H. Ellekilde* i Nordens Gudeverden, 401 ff. og af *C. W. v. Sydow* i Nordisk Kultur XIX, 128 ff. Alle tre Forskere har samme Opfattelse af de psykologiske Forudsætninger for Ellefolkssagnene.

²⁾ Til Dr. Lis Jacobsens Bemærkninger, anf. Skr., 61 om det ubegravede Lig kan gøres opmærksom på den udbredte Skik at dække Liget (*hylja hræ*) ved Stenkast etc. (se Danske Studier 1929, 43).

I *Nomina Germanica*, Hyllningsskrift til Bengt Ivar Hesselman 21. Dec. 1935 (Uppsala), har *Gunnar Ekholm*, S. 192 ff. skrevet en Artikel, hvori han søger at sandsynliggøre, at Stednavne på *Brud-* skulde sigte til en ældgammel Frugtbarhedskultus, hvor Bruden skulde svare til Tacitus' *terra mater*, *Nerthus*. Mod denne Opfattelse retter *Gunnar Knudsen* i Danske Studier 1935, 161 ff. en virkningsfuld Kritik, idet han påviser, at Stednavnene af Brudevæltetypen er afledte af trafikale Sagn om væltede Brudevogne, idet der sikkert slet ikke så sjældent skete Kørselsuheld, når Brudeskaren iflg. visse Egenes Skik kørte hjem fra Kirken som Lyn og Torden. Det er en hel Sagngruppe, vi får undersøgt og forklaret i Knudsens Afhandling, der viser, hvor frugtbart Samarbejdet mellem Stednavneforskere og Folklorister undertiden kan være.

Dr. *Inger M. Boberg* har fortsat sin systematiske Undersøgelse af Folkemindestof knyttet til Oldtidshøje, denne Gang fra Sorø Amt (Hist. Arb. f. Sorø Amt 1935) og Falster (L.-F. Arb. 1935). Navnlig Optegnelserne fra Sorø Amt om Bjærgmænd og Højfolk er gode og talrige. — Frk. Boberg har også gennemgået, hvad der findes i Svend Grundtvigs Samlinger af Folkesagn fra Thy og Mors (Hist. Arb. f. Thisted Amt 1935, 1936), af hvilket Stof hun meddeler en Række karakteristiske Prøver (Sagn om Ellefolk, Nisser, Dværge, Spøgeri, Højsagn m. m.) samtidig med at der gives Oplysninger om Sv. Grundtvigs Meddelere fra Thisted Amt.

Det er også et stort Stof, *Johannes Tholle* gennemgår fra alle Landets Egne vedrørende Folketro og Sagn knyttet til Vegetationen. I Fra Frederiksborg Amt 1935 har han således i en velordnet Fortegnelse samlet et omfangsrigt og godt Materiale om Træer, Blomster, Erhvervsplanter m. m. i nordøstsjællandsk Folketro.

Den flittige Lokalhistoriker *Jens A. Petersen* har i Vejle Amts Arb. 1935, 249 ff. behandlet Værnetræer i de otte Sogne og fremdraget en halv Snes Eksempler herpå (i Danske Studier 1928 er kun nævnt to Værnetræer fra det nævnte Landområde).

Et Eksempel på Folketradition i Præsteindberetningerne til Ole Worm 1638 er nævnt i Århus Stifts Årbøger 1935, 53 ff., medens man i *Karen Rasmussens* Optegnelser fra Ubby (Fra Holbæk Amt 1935, 136 ff.) stifter Bekendtskab med Nutidstradition om Midler mod engelsk Syge og om en godmodig Heks' Handlinger.

✱

I det på Chr. Erichsens Forlag udkomne, flot udstyrede Værk: »Danmark i Fest og Glæde« har Dr. *Henrik Ussing* leveret de mere folkloristiske Bidrag, idet han i fire omfattende Afhandlin-

ger har skrevet om Gilder og Fester i Oldtid og Middelalder, Gamle Gilder og ny Fester (Tiden 1750—1820), Lavsgilder og Arbejdsglæde på Landet i svundne Århundreder samt Årets Høj-tider og Fester på Landet i det 19. Århundrede. Ussings Bidrag er præget af alle hans bedste Egenskaber som Forsker og Skri-bent. Udfra et godt Kendskab til hele det store Emne — spæn-dende fra Oldtid til Nutid — er det lykkedes Dr. Ussing at med-dele nogle fængslende Oversigter over Gilde og Fest, især i Landsbyerne, for de ældre Tidens Vedkommende dog også i Herre-borgene. Værd at fremhæve er hans Gennemgang af *Folkevisens* Bidrag til Oplysning om Glæde og Fest i de gamle Tidens Dan-mark.

Skildringen af den danske Bonde, af Landsby og Købstad, af-sluttes i »Danmark i Fest og Glæde« for Arene fra 1870 til vore Dage med en Artikel af *Johan Skjoldborg*, der i noget tilfældig Orden og uden særlig Afpasning af Stoffet skriver om Grundlovs-fester, Himmelbjærg- og Dynæs-fester, Markeder, Malkegilder m. m. — Glemmes må ikke Dr. *Eiler Nystroms* Bidrag om Men-nigmands Glæder, Kilderejser, Dyrehavsbakkeliv og andre uden-dørs Forlystelser. Dr. Nystroms indholdsrige Afhandling hører til det store Værks førende Bidrag, præget som den er af Forfatte-rens sjældne Viden om det behandlede Emne og af hans Evne til på begrænset Plads at fremmane levende Billeder af svundne Slægters Fester og Glæder.

Det er også et smukt Arbejde, der foreligger fra *Arthur Fangs* Pen i Bogen »Den gamle Købmandsgaard« (Berlingske Forlag 1935). Fra Udstyrets Side er der intet sparet. Kunstneren *Alfred Larsen* har ledsaget Teksten med en Række særdeles smukke Tegninger, der viser Stilen og fremmaner Stemningen i de gamle Købmandsgårde. Der er naturligvis forholdsvis mange Billeder fra Århus med »Den gamle By«. Teksten svarer til Billederne som Hånd til Handske. I et klart og farvemættet Sprog fortæller Fang klogt og med det ham særegne Lune om Livet i de nu næ-sten forsvundne gamle, statelige Bindingsværksgårde. — *R. Berg* har i en Skildring af de gamle Håndværkerhjem i *Grenå* og *Århus* (Århus Stifts Årbøger 1935—36) udfra Barndomsoplevelser givet talrige Oplysninger om det flittige, nøjsomme og tildels lykkelige Liv, der levedes i Købstædernes Håndværkerkredse, inden Nuti-dens Teknik slog Småhåndværkerne ud.

Henrik Ussing har fortsat med at skildre danske Egnes Folke-kultur i den smukt illustrerede Bog: »Mellem sydfynske Sunde« (Danmarks Folkeminder Nr. 41, 300 S.), idet han på Grundlag

af *Thorvald Hansens* Optegnelser fra de små Øer Syd for Fyn har givet en levende Skildring af Øboernes Hverdag og Højtid, medens Folkedigtningen vil blive behandlet i et senere Bind. »Mellem sydfynske Sunde« udgør det nødvendige Supplement til *Achton Friis' »De danskes Øer«* I. I et indledende Kapitel gives hos Ussing en Del Oplysninger om de sydfynske Øers Historie, hvorved man får den historiske Baggrund for det 19. og 20. Århundredes Folkeoverlevering, der naturligvis på små, isolerede Landområder er rigelig til Stede og fyldt med gamle Særtræk. — Det bør nævnes her, at *H. C. Frydendahl* i sit Tidsskrift »Fynsk Hjemstavn« 1935 ff. har meddelt værdifulde Skildringer af Folkeliv og Sædvaneret på de sydfynske Øer — og at *C. H. Have* i Bidraget: »Fra Hov Sogn« (Fynsk Hjemstavn 1935, 97 ff.) har offentliggjort fortræffelige Optegnelser om Folkeliv og Historie knyttet til det nordlangelske Sogn Hov.

Også fra Vestjylland er der Arbejder at nævne. Det er således ganske underholdende at læse *Salomon J. Frijelts* og *T. Tobiassen Kragelunds* Bog: »Vi tapper af Tønden« (Gyldendal, 134 S.), hvori man modtager »en lille Skænk af vestjydsk Hjemmebryg«, til Dels fortalt på Folkemålet. I den illustrerede Bog læses om Julebagning, Julefest, Offersedler, Staffensdag, Kyndelmisse, Mikkelssdag, Begravelse, Slagsmål o. s. v. — *H. P. Hansens* Skrift: »Wålle Gro' Gre't« (1935) indeholder Skildringer af en af Herningegnens Originaler, Ole Christensen, der var Broder til Laust Glavind. Det er meget fornøjeligt at læse Hansens på Folkemålet skrevne Beretninger om den gamle Omstrejfer, hvis hele Livsfærd og Vandel ligger i Plan med mange af de øvrige Standspersoner. Forfatteren har skildret i sine Bøger om Natmandsfolk og Kjæltringer, kloge Folk, Jens Provst m. fl. Foruden at give et Indtryk af Wålle Gro' Gre't, der hørte til det gamle Bondesamfunds Udskud, får man også et lærerigt og fornøjeligt Indtryk af det Folkeliv, der levedes i 1850—70'erne, især i Herningegnen. Mange Gange må man briste i Latter over Hansens Skildringer.

I *Adslev-Slægtnens* Slægts-Årbog 1935 (Forlag i Skanderborg) findes i *Niels R. Møllers* »Erindringer fra min Barndom og Ungdom i Adslevgaarden« Oplysninger om Natvægteren i Adslev, om Fester og Højtider, Hyrdedrenge, Skolegang, Markarbejde, folkelig Vækkelse m. m. Man læser også med Glæde *Ulla Thorns* Erindringer fra *Stilling* og *Morten Overgaard's* Minder fra det gamle *Ingerslev*, Byer, hvor den udbredte Adslevslægt stadig har Medlemmer.

P. A. Petersens Afhandling om *Lime* Sogn i Sønderhald Herred (Fra Randers Amt 1935, 49 ff.) indeholder bl. a. Oplysninger om

Sognets Sagnverden og gammel stedlig Folketro, medens der i Bidraget om *Veggerslev Sogn* (samme Arb.) findes en udførlig Fremstilling af Pinsefesten i Sognet, ligesom der om gammel Byggeskik er anført gode Meddelelser fra *Veggerslev*, der er det djurslandske Sogn, der har den udførligste Overlevering om Forårsfester. — I *Vejle Amts Årbøger 1935*, 170 ff. har *Marius Hansen* offentliggjort Minder fra *Erritsø*, navnlig om Bygninger, Haver, Fattigvæsen, Skolegang m. v., helt igennem gode Ting fra et Sogn, hvis Minder ellers er velkendte. — Oplysende Enkeltheder findes også i *Peder Hedegaards Beretninger i Vejle Amts Årbøger 1935*, 242 ff. fra *Ringgive Sogn* om Originaler, Pjaltekræmmere (noget på Folkemålet) m. fl., medens *Henry E. Pedersen* i *Thisted Amts Årbog 1935*, 111 ff. giver en Karakteristik af den kendte thylandske Studepranger *Kræn Foged* (død 1883), der kørte langt omkring i stiv Vogn og købte Stude. Hans Færd sydpå fortælles der helt godt om. — Nyt Stof findes i *Chr. Larsens Bidrag i Thisted Amts Årbog 1935*, 82—84 om Kyndelmisseaften i Thy. Et af de mange Bylavsgilder er her fortrinlig omtalt.

Af andre Emner fra den gamle Landsby kan — foruden Stykket i *Sønderjydske Årbøger 1935*, 274—307 — fremhæves *Helene Stranges Afhandling* (L.-F. Arb. 1935) om en gammel vestfalstersk Håndværker, Hjulmand *Peder Jensen* fra *Alstrup*. Gode Oplysninger om hans Arbejde og hans Indtægter findes i de udførlige Uddrag af hans Regnskabsbog fra 1872—74, som Frk. *Strange* har udgivet. — *O. P. Jensens Stykker* i *Præsto Amts Årbog 1935* om *Malkøllesjov* i *Vallo* og *Bryllupsskik* i *Vedskølle* er ikke til at kimse ad.

Videre findes i Tidsskrifterne *Danske Folkemaal*, *Fynsk Hjemstavn*, *Sønderjydske Maanedsskrift* og *Sprog og Kultur* gode Bidrag af almuehistorisk og folkloristisk Art. Eksempelvis kan nævnes *H. P. Hansens* udførlige, rigt illustrerede, museale Afhandling i *Sprog og Kultur 1935—36* om *Løb og Løbinding*, et Stykke folkelig Industrihistorie, som det var på høje Tid den kyndige Museumsmand fik taget op til grundig Undersøgelse. I samme Tidsskrift har *Niels P. Bjerregaard* i sin Udgave af *Nille Høsts' Optegnelser* ydet et kærkomment Bidrag til *Vadskningens Historie*. *C. Klitgaard* har (Spr. og K.) skrevet om *Anne Grubbes Lægebog* og *H. P. Hansen* om *Maren Haanings Cyprianus*. — I *Fynsk Hjemstavn* fortsættes Udgivelsen af *Vedel Simonsens Optegnelser* om *Svenskekrigen 1658—59*, *Eskel Sørensens Optegnelser* om gammel Folketro, medens *Erna Lorenzen* har leveret Træk af gammelt Bondeliv i *Orsted*. — I *Sønderjydske Maanedsskrift* glæder man sig mest over de Hæfter, der især har koncen-

treret sig om at meddele Stof fra et enkelt Sogn, f. Eks. *Løjt og Felsted*. Fra Sønderjylland må også nævnes *H. Zangenbergs* Afhandling i Turistforeningens Arbog 1935 om gamle Gårde i Sønderjylland og Byggeskikken i disse. — *Kristen Møllers* sprogligt indstillede Arbejde om Tærskning (i Danske Folkemaal) må ikke glemmes under den mere summariske Omtale af mindre Tidsskriftsbidrag.

Om *Folkedragter i Hedeboegnen* har *Fanny Fang* (Fra Kbhvns. Amt 1935) givet en detailrig og instruktiv Oversigt, ligesom hun også skriver om den særlige Hedebosyning, om Tilvirkning af Sengeklæder, Skjorter m. m. Hedeboegnens særlige Bondekultur får vi ellers lidt at vide om i *V. Mortensens* populære Hjemstavnsforedrag (Fra Kbhvns. Amt 1935), der giver en kort Oversigt over Emnet.

Et morsomt og lærerigt Bidrag til Oplysning navnlig om dansk Folkekarakter finder man i *Anders Uhrskovs* to-Binds Værk: »Dansk Folkevid« (Gyldendal 1935—36, 160 og 168 S.), hvis Indhold er tilvejebragt gennem adskillige Års flittig Indsamling. I en Række Kapitler har Uhrskov anbragt Vittigheder og Anekdoter i Mængde om Emner som Mand og Kone, Husbond og Tyende o. s. v. Det er særdeles nyttigt for Forskningen at have Samling og Orden på så flydende og uhandleligt et Traditionsstof som Folkeviddet, og Bogen er meget underholdende. Uhrskovs Bøger er prægtige Udtryk for dansk Folkelyne, og de vil i Fremtiden få deres Plads sammen med så klassiske Værker som *Arlauds* »Bevingede Ord« og *E. Maus* »Ordsprogsskat«.

*

Indenfor Litteraturforskningen kan man undertiden have Held til at træffe på Arbejder, der bringer Oplysninger af Interesse for Folkeminddeforskningen. Dette gælder næsten altid Værker om Folkeviserne. *Ernst Frandsens* Bog: »Folkevisen« (1935) er et udpræget æstetisk Arbejde, der har sin store Interesse ved de nye Forskningssynspunkter, det indeholder, og ved den Indtrængen i et stort Stof, det bærer mangfoldigt Vidnesbyrd om. *Helge L. Skjødts* Afhandling i Danske Studier 1935, 8 ff. om de katolske Elementer i Trylleviserne er først og fremmest et kirkehistorisk og litteraturhistorisk Arbejde, men det indeholder dog så mange Enkeltheder om katolskpræget Folketro, at man ikke her kan undlade at gøre opmærksom på Hr. Skjødts Undersøgelse. — I Danske Studier 1935, 173 ff. er meddelt de folkloristiske Forudsætninger for *Holger Drachmanns* Eventyrkomedie »Der var engang —« (1885), ligesom der i Dansk Udsyn 1935 i Afhandling

om *Niels Jeppesen* og *Henrik Pontoppidan* fortrinsvis er gjort opmærksom på det kulturhistoriske Element i disse Digteres Værker, medens der i min Bog: »Jenle og Jenlefesterne« (1935), 4—11 er givet Oplysninger om Sagn og Historie knyttet til den Plet, hvor Jyllands store Digter rejste sin Gard, og hvor der i Arene 1908—29 holdtes en Række Folkefester.

*

Vedrørende Folkemindeindsamlingens Historie er at anføre min illustrerede Fremstilling af Træskomand *Jens Kristensen* i *Ersted*, hans Liv og Levned. Bitte-Jens var en af *Evald Tang Kristensens* bedste Fortællere, og så var han Fader til Billedhugger *Anders Bundgaard*, der i sine bedste Værker, bl. a. Gefionspringvandet, har hentet Motiver fra sin Barndoms Sagn- og Eventyrverden i Egnen ved *Roldskov*. Skildringen af Jens Kristensen (i *Fra Himmerland og Kær Herred* 1935, 462—84) yder altså ikke alene Bidrag til vor Folkemindeindsamlings Historie, den indeholder også Ting af Interesse om en stor Kunstners Udspring og Barndomsomgivelser.

*

Sønderjydske Stednavne, hvoraf 8. Levering (Gads Forlag) nu er udkommet, er det stadig en Glæde at gøre opmærksom på³⁾. Nu er Værkets fjerde Bind færdigt, hvorefter der tages fat på Sønderborg Amt. I det sidst fremkomne Storhefte behandles de sidste af Felsted Sogns Stednavne, hvorefter følger Fremlægnin-gen og Tolkningen af Navnestoffet fra Varnæs, Adsbøl, Gråsten, Kværs, Rinkenæs, Holbøl og Bov Sogne. Man må påskønne den praktiske Inddeling af Navnematerialet efter Landsbyer i Sognene. F. Eks. er Bov Sogn delt i ni Afsnit. Ikke mindst for Lokalhistorikere er denne Udgivelsesmåde at foretrække. Der findes en Mængde fængslende Tolkninger fra de nævnte Sogne, ligesom man ved mange Navne finder Oplysninger af kulturhistorisk og folkloristisk Art.

August F. Schmidt.

Mindre Anmeldelser.

Herbert Jankuhn: Haithabu. Eine germanische Stadt der Frühzeit. (Karl Wachholtz, Neumünster). — Intet Mindesmærke fra vort Lands Fortid er saa berømt og saa besøgt som Danevirke. Indenfor det Komplex af Voldanlæg som Danevirke bestaar af, har Opmærksomheden i den sidste Menneskealder i stigende Grad været rettet mod

³⁾ Jfr. *Ivar Modéer: »Namn från Sønderjylland«* (i *Nomina Germanica*, Hyllnings-skrift til Bengt Ivar Hesselman den 21. Dec. 1935, 322 ff.). I dette Bind Afhandlinger findes talrige Oplysninger om danske Stednavne, bl. a. i Bidrag af *Gunnar Knudsen, Marius Kristensen, Manne Eriksson, Karl Gustav Ljunggren* o. fl.